

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ
ДИПЛОМНИХ РОБІТ**

*для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та
«магістр» зі спеціальностей 7.8.03010201 “Психологія”*

Затверджено
Редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № від

Харків НТУ “ХПІ” 2012

Методичні вказівки до виконання дипломних робіт для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та «магістр» зі спеціальностей 7.8.03010201 «Психологія» / Укл. Романовський О.Г., Підбуцька Н.В. та ін. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – 52 с.

Укладачі: О.Г. Романовський
 Н.В. Підбуцька
 Т.В. Гура
 Л.В. Беляєва
 Є.В. Воробйова

Рецензент: А.І. Черкашин – кандидат психологічних наук, доцент
Харківського національного університету внутрішніх справ

 Г.В. Попова – кандидат психологічних наук, доцент
кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами НТУ «ХПІ»

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Написання дипломної роботи.....	5
1.1 Мета дипломної роботи.....	5
1.2 Тематика дипломних робіт.....	5
1.3 Етапи процесу виконання дипломної роботи.....	8
1.4 Зміст дипломної роботи.....	9
2 Оформлення дипломної роботи.....	15
2.1 Загальні вимоги до дипломної роботи.....	15
2.2 Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи.....	16
2.3 Правила оформлення тексту.....	17
2.4 Правила оформлення таблиць.....	17
2.5 Правила подання ілюстрацій.....	18
2.6 Оформлення додатків.....	19
2.7 Загальні правила посилання на використані джерела.....	20
3 Передзахист та захист дипломної роботи.....	22
3.1 Передзахист.....	22
3.2 Підготовка до захисту.....	22
3.3 Захист дипломної роботи.....	24
3.4 Критерії оцінювання дипломної роботи.....	25
4 Загальні вимоги до магістрів при публікації результатів наукових досліджень.....	27
Список джерел інформації.....	31
Додатки.....	32

ВСТУП

Виконання та захист дипломної роботи є завершальним етапом навчання в університеті.

Випускна дипломна робота – кваліфікаційна праця, яка підводить підсумок навчання та демонструє вміння опрацьовувати фахову наукову літературу, організувати та проводити емпіричне дослідження, самостійно опрацьовувати й інтерпретувати одержані дані, робити теоретичні узагальнення та розробляти практичні рекомендації.

Дипломна робота є самостійним завершеним теоретико-методологічним дослідженням обраної проблеми. Виконання дипломної роботи передбачає оволодіння й застосування теоретичних знань щодо методології наукового дослідження і практичних навичок його організації та проведення. Уміння поставити наукову проблему, сформулювати її актуальність, спланувати й провести емпіричне дослідження та проаналізувати його результати; самостійно аргументувати висновки; узагальнення та систематизація враховуються під час оцінювання дипломної роботи як такі, що наочно підтверджують і засвідчують теоретико-методологічний рівень кваліфікації випускника і його спроможність до самостійної роботи.

Дипломна робота повинна відповідати кваліфікаційним вимогам стосовно змісту, мати структуру, яка дає змогу продемонструвати логіку зв'язків між явищами та процесами, які описуються.

Випускна кваліфікаційна робота повинна бути методологічно послідовною, глибоко аналітичною. Висновки повинні бути аргументованими.

Дипломна робота повинна бути оформленою згідно з кваліфікаційними вимогами. Вона носить творчий характер і потенційно передбачає авторське бачення проблеми, можливостей її дослідження та розв'язання.

1 НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота – студентське навчально-наукове дослідження, присвячене самостійному опрацюванню обраної проблеми. Така робота повинна відповідати всім вимогам, що ставляться до наукових досліджень: чітке формулювання проблеми та досліджуваних питань, обґрунтування актуальності проблеми та стану її дослідження; поєднання теоретичних підходів із застосуванням методологічних знань; застосування адекватних методів дослідження; застосування адекватних статистичних методів опрацювання результатів; науковість і об'єктивність інтерпретації результатів дослідження; наявність наукових висновків, актуальних для подальших досліджень проблеми; цілісний, однорідний та завершений характер [1].

1.1 Мета дипломної роботи

Дипломна робота передбачає:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів;
- оволодіння навичками самостійної роботи з конкретними методиками для збору емпіричного матеріалу;
- узагальнення практичного досвіду, вироблення вмінь якісного і статистичного опрацювання одержаних даних;
- використання теоретичних джерел, вміння критично їх оцінювати;
- поглиблене вивчення певної проблеми;
- одержання нових наукових результатів, практичних рекомендацій, узагальнення та розвиток сучасних теоретичних ідей;
- якісне оформлення роботи, чітке, логічне, грамотне
- формулювання думок, аргументований, стислий, доступний стиль викладу.

1.2 Тематика дипломнихробіт

Теми дипломнихробіт повинні відповідати сучасному станові психологічних досліджень, бути достатньо складними, глибокими і водночас відповідними до індивідуальних схильностей та інтересів студентів. Дипломні роботи з психології повинні містити емпіричне

дослідження, статистичний аналіз його результатів та інтерпретацію даних. Теми дипломних робіт повинні торкатися проблем таких наукових галузей як: психологія праці, організаційна психологія, психологія управління, інженерна психологія тощо. В окремих випадках тема дипломної роботи може бути пов'язана із специфікою бази проходження переддипломної практики. Наведемо приблизний перелік тематик робіт:

1. Місце і роль мотивів та стимулів сучасної моделі соціальної організації праці.
2. Психологічні і соціальні чинники оптимізації сучасних методів управління та організації в трудових колективах.
3. Професії і професіонали як предмет дослідження.
4. Корпоративна культура як об'єкт психологічного дослідження
5. Психологічні аспекти процесу управління.
6. Управління персоналом (психологічні аспекти).
7. Психологічний вплив у різних видах професійної діяльності.
8. Психологічні аспекти влади, лідерства.
9. Психологічні аспекти нововведень.
10. Схильність до ризику і ефективність праці в різних професіях.
11. Психологічна допомога в профорієнтації молоді на вузівській професії.
12. Роль сім'ї у кар'єрному консультуванні
13. Психологія професійних конфліктів та конфліктних ситуацій.
14. Професійні компетенції і компетентність: виявлення, формування, оцінка.
15. Психологічні передумови готовності вчителя до інноваційної діяльності.
16. Механізми оптимізації функціонального стану професіонала.
17. Актуальні проблеми психології спорту.
18. Екстремальні та кризові ситуації в професійній діяльності.
19. Конструктивні і деструктивні конфлікти і керування ними.
20. Інформативна і комунікативна функції невербальної поведінки
21. Професійні кризи і причини їх виникнення.
22. Психологічна готовність людини до інноваційних процесів в організації
23. Дослідження причин міжособистісних конфліктів у професійній діяльності
24. Толерантність як засіб професійної адаптації людини в соціономічних професіях.
25. Форми й способи подолання криз професійного становлення

суб'єкта праці.

26. Психологічна саморегуляція стану в напружених умовах професійної діяльності

27. Методи психологічної релаксації як засоби оптимізації несприятливих станів у трудовій діяльності.

28. Проблеми адаптації суб'єкта до організації й способи підвищення ефективності адаптації.

29. Проблеми професійного відбору: зміст професійно важливих якостей, методики та процедури їх виділення

30. Прийняття рішень в професійній діяльності: концепції, феноменологія, практичне використання.

31. Умови і фактори професійного самовизначення

32. Кадрова політика в організації і її вплив на показники функціонування

33. Основні проблеми психології керування персоналом

34. Психологія праці менеджера.

35. Порівняльний аналіз методів діагностики особистісних і професійних конструктів людини.

36. Гендерні аспекти формування й розвитку кар'єри.

37. Психологічні проблеми прийняття кар'єрних рішень

38. Кар'єрні сценарії і їх роль у розвитку професійної діяльності

39. Стрес і психічне здоров'я професіоналів.

40. Професійний стрес: сучасні концепції та методи дослідження.

41. Професійні деформації особистості.

42. Професійна семантика.

43. Методи психосемантики в психології професій.

44. Підприємництво - одна з форм активності (підприємництво і професіоналізм).

45. Проблеми управління творчими колективами.

46. Адаптація співробітників до організаційних змін.

47. Управління часом в діяльності менеджера з персоналу

48. Дослідження міжособистісних конфліктів на виробництві

49. Готовність майбутніх фахівців до управлінської діяльності.

50. Професійне становлення майбутнього фахівця.

Студенти самостійно обирають тему дипломної роботи, формулюють та узгоджують її з науковими керівниками. Тема набуває чинності після підписання наказу про затвердження теми дипломної роботи та призначення наукових керівників.

Дипломна робота з психології виконується індивідуально.

Обираючи тему дипломної роботи, доцільно враховувати її актуальність, новизну та можливість проведення запланованих досліджень у конкретних реальних умовах за час, відведений на виконання даної роботи.

Назва теми повинна відображати головну проблему, якій присвячується дослідження. Назва має бути інформативною, лаконічною, висвітлювати суть досліджуваної проблеми, містити об'єкт і предмет дослідження, вказувати на мету та завершеність досліджень. Формулювання теми відображає предмет роботи та має визначальний вплив під час вибору теорії та методів дослідження, тож повинно бути конкретним. Не слід формулювати назву “Деякі питання...”, “Дослідження деяких аспектів...”, “До питання...”: так як надмірно узагальнені формулювання не відображають суті проблеми. Стилистичне формулювання назви теми повинно бути ретельно проаналізованим. Тема має бути сформульована в одному розповідному реченні.

Керівник призначається кафедрою з урахуванням побажань студента. У випадку, коли студент не в змозі вибрати керівника, кафедра залишає за собою право призначити керівника дипломної роботи.

1.3 Етапи процесу виконання дипломної роботи

Виконання дипломної роботи можна поділити на такі етапи:

1. Обрання та формулювання теми.
2. Складання індивідуального календарного плану роботи.
3. Пошук літератури за темою, її аналіз, складання бібліографії.
4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:
 - а) обґрунтування актуальності обраної теми;
 - б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;
 - в) визначення об'єкта й предмета дослідження;
 - г) вибір методів (методик) проведення дослідження.
5. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
6. Статистичний аналіз одержаних даних.
7. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.
8. Проходження передзахисту дипломної роботи.
9. Формулювання висновків та оцінювання одержаних результатів.
10. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
 11. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень керівника.
 12. Подання остаточного варіанта роботи рецензентові.
 13. Оформлення рецензії
 14. Підготовка до захисту.
 15. Захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасності і якості її виконання, дає змогу уникнути ситуації браку часу перед поданням роботи. Доцільно скласти план роботи з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання дипломної роботи (див. додаток А). Студенти зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання дипломної роботи, своєчасно здаючи керівникові роботи виконані завдання.

Пошук літератури за темою є досить кропіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості в досліджуваній галузі. Зазвичай, вибір теми дослідження відбувається тоді, коли студент уже має певні знання у певній галузі дослідження.

Пошук повинен охоплювати як літературу попередніх років (більшість джерел повинні бути надруковані починаючи з 2000 року), так і публікації періодичних видань останніх років. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан дослідженості та вивченості проблеми, а також визначити останні напрямки сучасних досліджень.

Під час пошуку й аналізу літературних джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, роблячи виписки, слід зазначати дані про літературні джерела: автора та його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з вимогами до його оформлення на окремих аркушах паперу: це полегшує процес написання й оформлення роботи і гарантує коректність посилань.

Організація та проведення емпіричних досліджень ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання результатів.

Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, інтерпретація результатів досліджень і формулювання висновків підводять підсумок виконаної роботи.

1.4 Зміст дипломної роботи

Зміст й оформлення дипломної роботи дають змогу оптимально структурувати матеріал і найліпше донести ідею дослідження, його результати й висновки до читача.

Традиційно дипломна робота повинна містити:

- титульні аркуші;
- реферат;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- загальні висновки;
- список джерел інформації;
- додатки.

1.4.1 На титульному аркуші зазначають (див. дод. А):

- найменування навчального закладу;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- назву дипломної роботи;
- посаду, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника;
- місто і рік;
- відомість документів ДР
- завдання на виконання дипломної роботи
- звіт про виконання дипломної роботи

1.4.2 Зміст подають на початку роботи: назви та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів дипломної роботи, висновків, списку літератури та додатків. Зміст зручно оформляти у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають.

1.4.3 У вступі (до двох сторінок) коротко характеризують проблему, стан її теоретичного та практичного дослідження, актуальність та аргументують доцільність проведення певних досліджень.

У вступі повинні бути висвітлені такі питання:

- актуальність теми;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- теоретична основа;
- комплекс методів для проведення дослідження;
- коротка характеристика групи або вибірки досліджуваних.

Актуальність теми – обґрунтування актуальності досліджуваної

проблеми, її соціальної, соціально-економічної значущості.

Об'єкт – явище або процес, які обрано для вивчення.

Предмет міститься в межах об'єкта, це певна частина чи аспект об'єкта, які безпосередньо досліджуються. Обираючи тему роботи, об'єкт і предмет досліджень, слід продумати не лише актуальність та цікавість, а й реальні можливості забезпечення адекватної вибірки у процесі безпосереднього проведення дослідження.

Мета як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи.

Завдання дослідження мають включати як теоретичний, так і практичний аспекти роботи, мають чітко показувати що має бути зроблено.

Теоретична основа – основні теоретичні положення, які лягли в теоретико-методологічну основу дипломної роботи.

Комплекс методів для проведення дослідження – перелік методів і методик, застосованих у дослідженні.

Усі дослідницькі методи можна розділити на: *теоретичні методи* та *методи збору емпіричної інформації* (спостереження, експеримент, опитування, аналіз продуктів людської діяльності тощо). Від цих двох груп наукових методів слід відрізнити *методи обробки наукових даних* (якісні і кількісні, серед останніх – спеціальні методи математичної статистики).

Обґрунтований вибір методів спирається перш за все на розуміння специфіки об'єкту і предмету дослідження, а ось вже конкретні методики визначаються поставленими задачами і умовами проведення дослідження.

Коротка характеристика групи (вибірki) досліджуваних – опис кількості досліджених осіб та інших важливих для дослідження особливостей. У разі проведення дослідження на репрезентативній вибірці слід подати розрахунки вибірки та її обґрунтування.

Наукова новизна – це критерій наукового дослідження, що визначає ступінь перетворення, доповнення і/або конкретизації наукових даних.

1.4.4 Основна частина дипломної роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від загальних подробиць.

В розділах основної частини подають:

- огляд літератури з досліджуваної проблеми;
- виклад методологічного підходу;

- опис основних методів досліджень і організації та ходу експерименту;
- опис результатів досліджень;
- аналіз результатів.

Основна частина дипломної роботи складається з *теоретичної* та *практичної* складових наукового дослідження, викладених у кількох розділах.

Зокрема у першому розділі *теоретичної частини* роботи подають *огляд літератури* (до 20-30% обсягу роботи) із досліджуваної проблеми та теоретичні міркування автора дипломної роботи. Заголовок цього розділу повинен змістовно відображати сутність проблеми, яка розглядається в дипломній роботі. Дотримуючись принципів послідовного та цілісного викладу наукових матеріалів, слід стисло й лаконічно висвітлити ступінь розкриття проблеми в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі, зазначивши ті питання чи аспекти проблеми, які слід вивчити. Аналізуючи літературні дані, слід розглянути різні погляди на проблему та висловити власне ставлення до тих чи інших положень. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно перевірити відповідність посилань і цитувань. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно доцільності проведення досліджень у цій галузі.

У розділах *практичної частини* дослідження описують власні емпіричні чи експериментальні дослідження та їх результати. Подають детальний опис досліджуваної групи чи вибірки, методик дослідження та окремих методів, які застосовувалися у процесі роботи, а також експерименту і описують етапи експерименту та їхню послідовність.

Опис групи досліджуваних висвітлює головні їх характеристики (стать, вік, освіта, соціальний стан, стан здоров'я та інші, важливі для виокремлення саме такої групи параметри; досліджувана група має бути якомога одноріднішою).

Осіб, які брали участь у дослідженні, називають “досліджувані”, “респонденти”: неприпустимо називати їх “піддослідними”!

N.B! У процесі проведення психологічних досліджень і написання наукової дослідної роботи слід чітко дотримуватися етичності та конфіденційності як провідних стрижневих принципів психологічного дослідження. Категорично неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб під час обговорення результатів чи наводити їх у таблицях із результатами досліджень, а також подавати будь-яку інформацію, на підставі якої можна ідентифікувати досліджуваних.

Опис процесу дослідження повинен бути інформативним щодо особливостей побудови дослідження, застосовуваних методик та послідовності їх подання, умов, за яких проводилося дослідження. Опис

потенційно містить інформацію про можливі чинники впливу на процес і результати дослідження. Загальновідомі методики та методики, адаптацію яких здійснює автор дипломної роботи, анкети, опитувальники для бесід чи інтерв'ю подають у додатках.

Результати досліджень наводять у зведених таблицях. Ці таблиці слід подати у додатках. Студент має бути готовий показати заповнені бланки опитування із результатами власного дослідження на вимогу наукового керівника чи комісії. Таблиці мають бути зрозумілими читачам, назви змінних в таблицях слід вказувати так, щоб читач міг розуміти, про що йдеться. Детальний опис інформації, яку подано в такій таблиці (позначення змінних та методик, за допомогою яких було отримано ці показники), дає можливість навіть через кілька років, у разі потреби, використати результати власних досліджень у своїй подальшій роботі. Таблиці заповнюють із застосуванням комп'ютерних програм Excel, SPSS тощо.

Основна частина роботи – це *аналіз* отриманих у процесі дослідження результатів.

Недостатня увага до цієї частини дипломної роботи є типовою помилкою. Це може бути зумовлено відсутністю часу внаслідок неоптимальної організації роботи з виконання дипломних робіт і нерозумінням суті дипломної роботи. Саме організація дослідження, методологічна його розробка й аналіз отриманих даних відображають здатність оперувати теоретичними знаннями, застосовувати їх на практиці та робити самостійний аналіз.

Аналіз отриманих результатів виконують із застосуванням методів статистичного опрацювання результатів, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних. Адекватність застосованих методів статистичного аналізу відображає рівень теоретико-методологічної підготовки студента.

В аналітичній частині роботи порівнюють отримані результати із аналогічними літературними даними й аналізують збіги і відмінності або негативні результати, оцінюючи чи, вдалося виконати завдання дослідження і досягнути мети і наскільки підтвердилися гіпотези.

Кожен розділ необхідно завершити короткими висновками.

1.4.5 Загальні висновки (обсяг 3-4 стор.). У загальних висновках коротко описують результати, отримані у процесі роботи, наводять головні наукові та практичні результати досліджень, аргументуючи кількісними та

якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилася гіпотеза. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження й виконання конкретних поставлених завдань. Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми.

1.4.6 Список джерел інформації.

Список джерел інформації (СДІ) – це список цитованих, розглядуваних, згадуваних та використуваних джерел інформації (ДІ).

Джерелами інформації є: книги, статті, нормативно-технічні документи (НТД), звіти про науково-дослідну роботу, дисертації, техніко-економічні нормативи та норми, прейскуранти, реферати і рецензії, опубліковані у вигляді окремих документів.

До списку джерел інформації включають ДІ, на які надані посилання у тексті.

В *списку джерел* бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються в тексті. Порядкові номери описів у списку ДІ є номерами посилань на них.

Приклад виконання СДІ наведено у додатку В.

Бібліографічний опис джерел інформації, що включають у список, складають у тому виді, у якому вони приведені в джерелі інформації (на титульному аркуші, звороті титульного аркуша та інших елементах документа, що містять вихідні та аналогічні їм відомості) з урахуванням вимог ДСТУ ГОСТ 7.1.

Мова бібліографічного опису повинна відповідати мові вихідних відомостей (титульного аркуша, звороту титульного аркуша та ін.) джерела інформації. При використанні російськомовного джерела в СДІ воно подається російською мовою.

Якщо необхідно вказати джерела, на які нема посилань у тексті документу, їх приводять у додатку

Скорочення слів, що використовуються у бібліографічному описі, повинні відповідати: на російській мові – ГОСТ 7.12, на українській – ДСТУ 3582, на іноземних європейських мовах – ГОСТ 7.11.

Список джерел інформації повинен містити 80 найменувань (монографії, статті, збірники з психологічної тематики) – для магістрів та 40 джерел – для спеціалістів.

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С.24]. Приклади

оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у додатку Д.

1.4.7 **Додатки** дипломної роботи містять:
інструкції та методики, застосовані в процесі виконання роботи;
результати досліджень (у зведених таблицях);
ілюстрації.

2 ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2.1 Загальні вимоги до дипломної роботи

Оскільки дипломна робота є науковим дослідженням, мовне оформлення тексту повинне відповідати головним вимогам наукового викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб викладення матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу матеріалу забезпечується також і вказівками на джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності викладу як провідних умов науковості інформації [2].

Структура роботи повинна відповідати її змісту: виділення розділів, підрозділів, пунктів спрямоване на висвітлення головної ідеї і підпорядковане внутрішній логіці роботи.

У сучасній науковій літературі особовий стиль викладення матеріалу змінюється на безособовий: займенник “Я” не вживається, а займенник “ми” поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль полягає у таких формулюваннях: “Можна вважати..., виявлено..., доведено..., розроблений комплексний підхід...”. Не рекомендується вживати слова та вислови, які не відповідають науковому стилю мовлення, зокрема “очевидно”, “загальновідомо” [1].

У дипломній роботі можна використовувати лише загальноприйняті скорочення. Якщо в роботі вжито маловідомі скорочення чи символи, то їхній перелік слід подати окремим списком. “Список скорочень слів і термінів” друкують двома колонками: у лівій колонці в алфавітному порядку скорочення, у правій – їх розшифровку; його розміщують перед Вступом.

Під час виконання дипломної роботи слід дотримуватися таких вимог:

— чіткість побудови та викладу матеріалу;

- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (математична статистика, якісний аналіз);
- обґрунтованість висновків та рекомендацій;
- наявність таблиць результатів обстеження досліджуваних.

2.2 Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи

Дипломну роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу.

Обсяг роботи: 80-100 сторінок комп'ютерного набору

(14 шрифтом через 1,5 інтервалу). Поля: праве – 10 мм, ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 25 мм; абзацний відступ – 125 мм. Список літератури і додатки в обсяг роботи не враховуються.

Робота обов'язково повинна містити власне **емпіричне** дослідження автора.

Співвідношення теоретичної і практичної частини:

40% тексту повинна становити теоретична частина, 60% – опис емпіричного дослідження.

Джерела: 80-90 позицій, серед них мінімум 3 – іноземними мовами.

Методики: мінімальна кількість – 4 (вони повинні містити щонайменше 12 шкал).

Досліджувані: за умови групового дослідження – 50-70 осіб, за умови індивідуального – 30 осіб. За неможливості зібрати належний обсяг даних питання про зменшення групи досліджуваних вирішується на засіданні кафедри.

Обов'язкове використання методів статистичної обробки емпіричних даних (від 3 до 5). Для визначення способів математично-статистичної обробки передусім необхідно оцінити характер розподілу за всіма параметрами, що використовуються. Для параметрів, що мають нормальний розподіл або близький до нормального, можна використовувати методи параметричної статистики, які в багатьох випадках є більш вагомими, ніж методи непараметричної статистики. Достоїнством останніх є те, що вони дозволяють перевіряти статистичні гіпотези незалежно від форми розподілу. Слід пам'ятати, що параметричні критерії

включають в формулу підрахунку параметри розподілу, тобто первинні статистики середнього та дисперсії (*t*-критерій Ст'юдента, критерій Фішера тощо). Непараметричні критерії засновані на оперуванні частотами або рангами (критерій *Q* Розенбаума, критерій Вілкоксона *T* тощо).

На захист дипломної роботи студентобов'язково має представити протоколи емпіричного дослідження (бланки опитувальників, заповнені досліджуваними тощо).

2.3 Правила оформлення тексту

Титульний аркуш залічують до загальної нумерації сторінок; номер сторінки на титульному аркуші незначають.

Сторінки нумерують у верхньому правому кутку аркуша. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, рисунків подають цифрами без знака №.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Назви розділів друкують великими буквами нежирним шрифтом посередині рядка, крапку після номера розділу і назви розділу не ставлять.

Наприклад:

1 НАЗВА РОЗДІЛУ

ЗМІСТ, ВСТУП, ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ, ДОДАТКИ як назви складових частин роботи друкують посередині рядка, не нумерують, крапку в кінці назви не ставлять.

Заголовки і підзаголовки виділяють від основного тексту зверху і знизу трьома інтервалами. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад, перший підрозділ другого розділу.

Наприклад:

2.1 Назва підрозділу

Після номера підрозділу не ставлять крапку; назву підрозділу друкують у тому самому рядку; у кінці назви підрозділу крапку не ставлять. Назви підрозділів друкують з початку рядка.

Підрозділ може містити пункти. Нумерація пунктів аналогічна до нумерації підрозділів, наприклад, другий пункт третього підрозділу першого розділу.

Наприклад:

1.3.2 Назва підрозділу

Нумерацію і заголовки пунктів друкують у рядку основного тексту з абзацного відступу.

2.4 Правила оформлення таблиць

Таблиці використовують для подання цифрового матеріалу або іншої інформації.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих в додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу, крапку після другої цифри не ставлять).

Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, в якому йдеться про таблицю або про наведені у ній дані чи на наступній сторінці. Якщо у тексті посилаються на дані таблиці, то в логічно зручному місці в круглих дужках зазначають (Табл. 1.1.) або записують “...як це видно з Табл.1.1.”.

Приклад подання таблиці:

Таблиця 2.1 – Діагностика переважного типу темпераменту

Тип темпераменту	Кількість досліджуваних	Середнє значення	S ²	% досліджуваних
Холерик	13	11,76	6,69	32,5
Сангвінік	16	11,3	3,83	40
Флегматик	9	11,2	13,92	22,5
Меланхолік	2	9,5	0,5	5

2.5 Правила подання ілюстрацій

Ілюстрації (схеми, креслення, діаграми, графіки, фотографії, рисунки) повинні відповідати тексту, а текст – ілюстраціям. Діаграми та графіки застосовують для унаочнення результатів статистичного опрацювання даних, одержаних у процесі дослідження.

Ілюстрації позначаються словом “Рисунок”, нумеруються послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації при нумерації в межах розділу повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, після порядкового номера крапку не ставлять. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. Наприклад:

Рисунок 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Підпис ілюстрації має чотири основних елементи:

$\frac{3}{4}$ слово рисунок – “Рисунок”;

$\frac{3}{4}$ порядковий номер ілюстрації – арабськими цифрами без знака № – “Рисунок 1.1”;

$\frac{3}{4}$ назву ілюстрації;

$\frac{3}{4}$ експлікацію, яка пояснює значення цифр і позначень на ілюстрації.

Приклад подання діаграми:

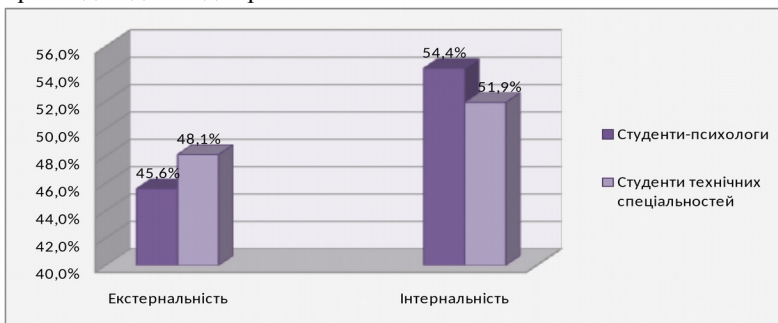

Рисунок 2.1 – Тип локусу контролю студентів

2.6. Оформлення додатків

Ілюстраційний матеріал, таблиці, проміжні математичні докази, формули і розрахунки, текст допоміжного характеру, а також документи, які вийшли в світ як самостійні видання, можуть бути оформлені як додатки.

Додатки є продовженням документа і мають наскрізну нумерацію сторінок, спільну з документом.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Допускається розміщувати на одній сторінці два і більше послідовно розташованих додатків, якщо їх можна повністю розмістити на цій сторінці.

Додатки послідовно позначають великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Допускається позначати додатки літерами латинського алфавіту (у випадку використання усіх літер українського алфавіту), крім І та О.

Літерні позначення надають в алфавітному порядку без повторення і, як правило, без пропусків. Наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б.

При використанні усіх літер обох алфавітів допускається позначати додатки літерами з арабськими цифрами. Наприклад, ДОДАТОК А.1,

ДОДАТОК А.2.

Якщо додаток один, його теж позначають – ДОДАТОК А.

Слово "ДОДАТОК ___" розташовують симетрично тексту.

Додаток повинен мати заголовок, який розташовують під словом "ДОДАТОК ___" симетрично тексту і виконують малими літерами з першої великої. Між словом „ДОДАТОК ___” і заголовком повинен бути залишений один вільний рядок (21 пт.).

Текст кожного додатка може бути розділений на розділи, підрозділи, пункти та підпункти, які нумерують у межах додатка. Наприклад: А.3 (третій розділ додатка А).

Заголовки розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів у додатках виконують за загальними правилами.

Ілюстрації, таблиці та формули нумерують у межах кожного додатка. Якщо додаток розділено на розділи, то нумерація ілюстрацій, таблиць, формул має бути також у межах додатка. Якщо у додатку одна таблиця, рисунок чи формула, їх також нумерують.

При посиланні у тексті додатків на рисунки, таблиці та формули слід писати: "...на рисунку А.2" або "...на рис. А.2"; "...у таблиці Б.3" або "...у табл. Б.3"; "...за формулою (В.4)".

Переліки, примітки та посилання у тексті додатків оформлюють за загальними правилами.

Додатками можуть бути копії самостійних документів, які не відрізняються від оригіналу. У цьому випадку перед копією слід розмістити аркуш, на якому посередині пишуть слово „ДОДАТОК ___” та його найменування. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок документу.

У тексті документа на всі додатки повинні бути посилання. Додатки розміщують у порядку посилання на них.

Усі додатки мають бути перелічені у змісті.

Додатки, при великому обсязі, можуть бути зброшуровані в окрему обкладинку, на якій розміщують найменування теми документу і нижче – слово „Додатки”. У цьому випадку додатки можуть мати „Зміст”.

2.7. Загальні правила посилання на використані джерела

Посилаючись на літературні джерела, інформацію з яких використано у дипломній роботі, слід дотримуватися таких правил.

У разі посилання в дипломній роботі на наукові праці, ініціали їхніх авторів пишуть перед прізвищем; у бібліографічному описі на першому місці ставлять прізвище, а потім – ініціали.

Використовуючи матеріали і відомості з монографій, також слід зазначити номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке зроблено посилання. Посилання в тексті на джерела варто зазначити порядковим номером за переліком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "...у роботах [1–7]...". Допускається наводити посилання на джерела у виносках, номер посилань має відповідати його бібліографічному описові за переліком посилань (наприклад, посилання на джерело у назві цього підрозділу). Посилання подають у квадратних дужках, наприклад [24].

Цитуючи, слід вказати джерело, з якого взято цитату, і точно зазначити сторінку. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати треба починати і закінчувати лапками і наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело (наприклад, [4, 35]).

3 ПЕРЕДЗАХИСТ ТА ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

3.1 Передзахист

Передзахист дипломної роботи проводиться на останньому тижні перед проходженням перердипломної практики.

На ньому оцінюється ступінь готовності дипломних робіт у відсотковому відношенні. На цей період ступінь готовності дипломної роботи повинна становити від 60% і вище.

Це включає наявність:

- заповнених титульних аркушів;
- змісту;
- вступу;
- теоретичної частини;
- експериментальної частини, а саме:
 - організація експерименту (об'єкт, предмет, мета, завдання, методики, вибірка);

- результати дослідження у вигляді таблиць і діаграм (можна не описувати).

- список джерел інформації.

Оцінювання на передзахисті дипломних робіт буде враховано на захисті дипломний робіт.

3.2 Підготовка до захисту

Підготовка до захисту та захист є логічним завершенням виконання дипломної роботи.

Закінчена дипломна робота, підписана консультантами і нормоконтролером, студент подає керівнику.

Керівник оцінює готовність ДР до захисту, підписує ДР. Далі дипломна робота направляється на рецензію. Для спеціалістів – це одна внутрішня рецензія, для магістрів – дві (внутрішня та зовнішня).

Дипломна робота подається на рецензування визначеному кафедрою рецензентові. У **рецензії** (Додаток Г) зазначають позитивні та негативні аспекти дипломної роботи:

- вміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність;
- логічну послідовність викладу матеріалу;
- розуміння автором проблеми;
- повноту аналізу літератури (вітчизняної та зарубіжної);
- конкретні зауваження (якщо такі виникають у рецензента)

щодо недостатньої обґрунтованості тверджень, висновків, адекватності застосованих методик, обраних методів опрацювання результатів, коректності та обґрунтованості формулювань та висновків;

- самостійність і оригінальність осмислення матеріалу;
- мовне оформлення та стиль роботи;
- коректність цитувань і технічне оформлення [1].

Рецензія містить рекомендації щодо оцінки роботи.

Оцінку за дипломну роботу виставляють на підставі результату передзахисту, рекомендованої рецензентом оцінки, доповіді студентата відповідей на запитання на захисті роботи.

Не пізніше ніж за два тижні до захисту студент подає дипломну роботу, рецензію рецензента секретареві державної екзаменаційної комісії (ДЕК). Дипломну роботу студент захищає прилюдно на засіданні (ДЕК) у присутності голови та членів ДЕК, керівника та студентів.

У випадку невиконання всіх вимог чи несвочасного подання дипломної роботи на кафедру студент не допускається до захисту. У випадку, якщо завідувач кафедри не вважає за можливе допустити студента до захисту ДР, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю керівника. Протокол засідання кафедри представляється через декана факультету на затвердження ректорові вузу. У такому випадку захист дипломної роботи переноситься на наступний навчальний рік.

Дипломна робота разом із відгуком і рецензією направляється у ДЕК для захисту. У ДЕК можуть бути представлені також матеріали, які характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи (надруковані статті, методичні розробки, рукописи статей тощо).

Після захисту ДР зберігаються в архіві вузу.

Робота не допускається до захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження.

Підготовка до захисту дипломної роботи полягає у виготовленні засобів для унаочнення основних результатів досліджень і готуванні доповіді виступу.

Рекомендується у процесі виступу використовувати заздалегідь підготовлені *мультимедійні презентації*.

Вимоги до презентації

Презентація виступу на захисті дипломної роботи зазвичай не повинна перевищувати 20 слайдів, в середньому 15-16 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Фон слайдів презентації бажано обрати один для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами, які

містить програма. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за фон, а отже краще використовувати світлий фон з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформації, а не бути самоціллю і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20-22 pt. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12-15 строчок тексту.

Презентація виступу повинна містити:

1. короткий теоретичний вступ (вказати хто займався досліджуваною проблемою і які підходи вироблені) (1 слайд);
2. об'єкт, предмет дослідження (1 слайд);
3. мета та завдання дослідження (1 слайд);
4. методи та методики дослідження (1 слайд);
5. опис результатів дослідження (10 слайдів);
6. висновки та рекомендації (1-2 слайди).

Класичні помилки презентації:

- забагато матеріалу на слайді;
- забагато слайдів;
- швидкий перебіг слайдів;
- шрифт не зрозумілий для читання;
- надмірне “декорування”;
- фон слайду (шаблон) зливається з текстом або надміру яскравий, відволікає увагу;
- невиправдане використання ефектів анімації.

3.3 Захист дипломної роботи

Захист дипломної роботи складається з таких частин:

- виступ студента;
- відповіді на поставлені запитання;
- оголошення рецензії;
- відповіді студента на зауваження рецензента, якщо вони визначені у рецензії;
- виступи членів ДЕК на захисті;
- завершальне слово студента.

Виступ складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам дипломної роботи. У вступі доповіді висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, об'єкт, предмет та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методологію й особливості організації та проведення емпіричного дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією кількісних та якісних показників з метою обґрунтування достовірності тверджень. У висновках наводяться головні результати дослідження і визначається теоретичне і практичне значення отриманих результатів і можливі перспективи подальших досліджень. **Тривалість виступа повинна складати 5-7 хвилин.**

Студент має можливість заздалегідь ознайомитися із зауваженнями рецензента. Слід пам'ятати, що оцінку виставляє державна комісія на підставі публічного захисту, отож відповіді на зауваження рецензента мають велике значення: успіх захисту значною мірою залежить від того, наскільки правильно і ґрунтовно студент відповідає на питання членів державної екзаменаційної комісії. Відповіді на питання публічним виявом знання досліджуваної проблеми, володіння матеріалом, здатності вести наукову дискусію.

У відповідях на питання, які задаються після доповіді, бажано уникати таких недоліків: стислості і категоричності та багатослівності. Зайва стислість та категоричність часто справляє враження “втечі” від відповіді на питання і свідчить про невміння вести наукову полеміку та дискусію. Аналогічне враження справляє і надмірна балакучість.

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

Бажано ознайомитися з приміщенням напередодні захисту, визначити як краще забезпечити унаочнення. Якщо це можливо, доцільно відвідати заздалегідь захист інших студентів.

3.4 Критерії оцінювання дипломної роботи

1. Уміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність.
2. Рівень опрацювання теми, повнота її розкриття.
3. Повнота аналізу літературних джерел.
4. Методологічна грамотність.
5. Адекватність застосованих методів дослідження.

6. Адекватність досліджуваної групи меті дослідження.
7. Адекватність застосування статистичних методів опрацювання даних.
8. Якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження.
9. Відповідність висновків гіпотезі та меті дослідження, коректність висновків.
10. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу.
11. Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу; коректність цитувань, оформлення бібліографії.
12. Правильність та акуратність оформлення дипломної роботи.
13. Доповідь на захисті, її відповідність виконаній роботі; інформативність отриманих результатів; культура мовлення.
14. Використання під час захисту засобів унаочнення та якість їх виконання.
15. Вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.
16. Результати проходження перед захисту.

4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО МАГІСТРІВ ПРИ ПУБЛІКАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для допуску до захисту дипломної роботи магістр повинен мати дві надруковані наукові праці, або тези, або наукові статі за результатами теоретичних чи емпіричних розвідок.

Результати наукових досліджень можуть бути опубліковані у збірниках наукових праць, наукових і науково-практичних журналах, збірниках матеріалів конференцій. Існують вимоги до написання статей та підготовки їх до публікування. Періодичні видання здебільшого публікують для авторів свої вимоги до структури й особливостей оформлення статей. Проте є загальні вимоги, які визначають структуру публікації.

Структура статті, загалом, аналогічна структурі дипломної роботи. План-схема статті, яка містить результати *емпіричних досліджень*, обсягом 7-10 машинописних сторінок, складається із вступу, короткого огляду останніх досліджень, постановки цілей та завдань статті, викладу основної частини, підсумків (завершення) та списку використаних джерел.

У *вступі* порушується проблема та коротко висвітлюється її актуальність (6-10 рядків). В *огляді досліджень* цієї проблеми (близько 1/3 сторінки) розглядається, здебільшого, останні дані літератури, увага зосереджується на недосліджених або ж суперечливих аспектах. Формулюючи *мету* статті, зазначають, що саме досліджується і з якою метою (*постановка завдання*) (5-10 рядків). *Основний виклад* матеріалу (5-6 сторінок) — опис методики дослідження, отриманих результатів та їхній аналіз. Аналітичність основної частини зростає завдяки поданню інформації у формі таблиць, графіків і діаграм. На *завершення* наводяться висновки, можуть бути коротко зазначені перспективи подальших досліджень цієї проблеми. У *списку використаних джерел* подають лише ті, на які є посилання у статті. Список оформляють в алфавітному порядку або порядку подання в тексті.

Дещо іншу структуру мають статті, присвячені *огляду літератури* з певної проблеми. Структура оглядової статті складається із вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел.

У *вступі* висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, її соціально-економічне та наукове значення. *Основна частина* охоплює огляд літератури, де у формі полеміки розглядаються різні погляди на цю проблему та дискутуються результати досліджень, відомі з літератури. *Закінчення* статті у формі висновків формулює головні проблемні питання

досліджуваної теми та можливі напрями і методи її вивчення. *Список джерел статті* оформляють аналогічно Списку літератури до дипломної роботи.

Зазвичай, наукова стаття містить також резюме. Резюме – короткий (400–600 знаків комп'ютерного набору), лаконічний виклад суті того, що розглянуто в статті. Наприкінці резюме подають ключові слова (здебільшого, три – п'ять слів), які відображають основні поняття, розглянуті у статті.

Ще однією формою публікацій є *тези*. У формі тез зазвичай публікують матеріали конференцій. Обсяг тез визначають видавці та організатори конференцій. Здебільшого це 1000–2000 знаків. Тези – короткий, стислий і лаконічний опис того, про що йдеться у доповіді; насамперед відображають те, що дослідив та виявив автор. Тези також містять ключові слова.

Організатори видання зазначають вимоги до публікацій та супровідної документації. Супровідна документація (для студентських робіт) може стосуватися рекомендації наукового керівника та/або рекомендації кафедри опублікувати статтю чи тези. Треба чітко дотримуватися вимог оформлення публікацій і супровідної документації та визначених термінів подання матеріалів для публікування.

Більшість зарубіжних наукових видань притримуються у своїх вимогах до публікацій єдиних вимог, сформульованих Американською Психологічною Асоціацією (American Psychological Association APA).

Ці вимоги щодо структури наукової праці є єдиними для всіх наукових публікацій. Дотримання вимог є обов'язковою умовою для опублікування наукових праць та статей.

Загалом, у статті можна виокремити три структурні частини: титульна частина, основна частина, додатки.

Титульна частина включає: назву статті, ім'я автора, установу, в якій працює автор, контактні адреси: поштову та електронну, резюме (Abstract). Якщо робота виконана згідно програми дослідницького гранту, обов'язково вказують назву та номер гранту та/або інформацію про спонсорів.

Резюме містить стислу (100-200 слів) інформацію про зміст статті: проблему, вивченню якої присвячена публікація, застосовані методи дослідження і отриманий результат.

Основна частина складається із наступних секцій: вступ (Introduction), метод (Method), результати (Results), дискусія (Discussion), підсумки (Conclusion), список використаних джерел (References).

Резюме

У вступі подається інформація про специфіку даної проблеми та ступінь її вивчення, конкретизується, що є предметом дослідження, який стан попередніх наукових вивчень даного питання, на які теоретичні засади опирається дане дослідження.

У підрозділі метод детально описують модель проведеного дослідження: *характеристика досліджуваної групи, методологія та методики, процедури і обладнання*, застосовані у дослідженні.

Характеристика досліджуваної групи містить інформацію про те, хто брав участь у дослідженні, яку кількість осіб було досліджено, якими критеріями керувався автор при формуванні досліджуваної групи, наводяться демографічні характеристики досліджуваної групи.

Опис застосованих *методик* окрім переліку містить інформацію про психометричні властивості методик, особливо у разі застосування не часто використовуваних методик. У випадку застосування оригінальних чи власних опитувальників необхідно детально описати питання та структурні блоки, щоб було зрозумілим спрямованість дослідження.

Особливо важливим є ретельний і детальний опис *процедури* експериментального дослідження: обов'язково наводять інструкції учасникам дослідження, принципи формування груп та специфічні особливості експерименту. Зазвичай, обговорюють умови забезпечення та дотримання етичних принципів у процесі проведення експерименту.

Підрозділ *результати* містить результат дослідження та дані їх статистичної обробки. Коротко описуються основні статистичні методи, які було застосовано при аналізі. Детально розглядаються хіба що екзотичні або ж нові тести та методи обробки. Основні результати подаються за допомогою таблиць та діаграм. Обов'язковим елементом при обговоренні результатів є подання інформації щодо статистичної достовірності.

Дискусія присвячується власне обговоренню результатів і їх психологічному аналізу. Один варіант початку дискусії – згадування власних наукових гіпотез чи питань, вивченню яких було присвячене дослідження, розгляд значення проведених досліджень та їх результати для вивчення порушеної проблеми. Дискусійна частина поєднує конспект результатів, їх значення та критичного аналізу питань, які не вдалося виявити і які, на думку автора, мають визначати керунок подальших майбутніх досліджень.

У *завершальній* частині підводять підсумки, лаконічно формулюючи основні результати дослідження і висновки.

Список використаних джерел розміщують у кінці статті з нової сторінки. Згідно APA стилю, дотримуються таких правил при оформленні

літературних джерел:

Battjes, R., Leukefeld, C. and Pickens, R. (1992) Age at first injection and HIV risk among intravenous drug users, *American Journal of Drug and Alcohol Abuse* 18, 3, 263-73. (стаття журналу)

Hall, S. & du Gay, P. (eds) (1996) *Questions of Cultural Identity*. London: Sage. (книга)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головин Н. А. Методическое пособие по выполнению курсовых и магистерских работ по социологии / Н.А. Головин – СПб.: СПбГУ, 1996. – 37 с.
2. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упорядник Ю. І. Цеков. – К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 2000. – 64 с.
3. Корнилова Т. В. Оформление дипломных работ по психологии: Методические указания / Т.В. Корнилова. – М., 1999. – 26 с.
4. Лапшина В.Л. Методичні рекомендації з написання курсових та дипломних робіт для курсантів (слухачів) II-V курсів соціально-психологічного факультету / В.Л. Лапшина. – Х., Університет внутрішніх справ, 1996. – 19 с.
5. Методические указания по написанию курсовых и дипломных работ для всех видов обучения студентов факультета психологии ХНУ / сост. И. М. Мельник. – Харьков, 2004. – 30 с.
6. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: Методичні поради / автор-упорядник Л. А. Пономаренко – К.: Ред. “Бюлетеня ВАК”, 1999. – 80 с.
7. Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання. СТВУЗ-ХПП-3.01-2010 / НТУ «ХПП» – Харків, 2010. – 48 с.
8. Дипломні проекти та дипломні роботи. Загальні вимоги до виконання. СТВУЗ-ХПП-2.01-2007 / НТУ «ХПП» – Харків, 2007. – 46 с.
9. Куликов Л.В. Психологическое исследование: методические рекомендации по проведению / Л.В. Куликов – СПб.: Речь, 2001. – 184 с.
10. Методичні рекомендації з проведення психологічних досліджень / Уклад.: С.В. Марченко, В.А. Штих. – Харків: Національний університет внутрішніх справ, 2004. – 60 с.
11. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии / Е.В. Сидоренко – СПб.: Речь, 2001. – 350 с.

					НТУ «ХП» Кафедра „ППУСС”
--	--	--	--	--	-----------------------------

План виконання дипломної роботи

Етап. Найменування	Термін виконання	Прізвище консультанта
1 Підбір і опрацювання джерел інформації		
2 Формування і виконання звіту до ДР		
2.1 Аналітичний огляд джерел інформації		
2.2 Вибір методики дослідження		
2.3 Підготовка зразків дослідження		
2.4 Теоретичні та експериментальні дослідження		
2.5 Узагальнення і оцінка результатів досліджень		
2.7 Охорона праці та навколишнього середовища		
3 Складання реферату		
4 Оформлення звіту		
5 Виконання презентації		
7 Оформлення і комплектування ДР		
8 Відправка ДР на рецензування		
9 Представлення готової ДР на допуск до захисту		
10 Захист ДР		

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Студент-дипломник

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

" " "

р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.Г. Романовський

(ініціали та прізвище)

(підпис, дата)

**ЗВІТ
ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

ТЕМА ДР

Виконавець

Керівник ДР

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Консультанти за розділами

Розділ I

Розділ II

Охорона праці і
навколишнього середовища

Цивільна оборона

Нормоконтроль

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ДОДАТОК Б

РЕФЕРАТ

Звіт про дипломну роботу: 92 с., 12 табл., 39 джерел, 3 додатки.

Ключові слова: ТЕМПЕРАМЕНТ, ТИПИ ТЕМПЕРАМЕНТУ, ФЕНОМЕН ЛІДЕРСТВА, ЛІДЕР, СТУДЕНТ, КОРЕЛЯЦІЙНИЙ ЗВ'ЯЗОК.

У зв'язку з необхідністю наукового дослідження взаємозв'язку типу темпераменту й лідерських якостей студентів як майбутніх керівників-лідерів, виникає питання здобуття інформації щодо типу темпераменту та рівня лідерського потенціалу студентів технічного вузу.

Тому було сформовано наступну тему магістерської роботи: «Вивчення взаємозв'язку типу темпераменту й лідерських якостей особистості студентів ВНЗ».

Мета роботи: вивчити взаємозв'язок типу темпераменту й лідерських якостей у студентській групі.

Об'єкт: особистість у соціальних відносинах.

Предмет: взаємозв'язок між типом темпераменту та лідерськими якостями студентів ВНЗ.

Методи дослідження.

- 1) спостереження;
- 2) «Визначення переважного типу темпераменту (А. Белов)»;
- 3) методика «Самооцінка структури темпераменту»;
- 4) «Діагностика комунікативних і організаторських схильностей (КОС-2)»;
- 5) методика «Визначення рівня лідерського потенціалу»;
- 6) методика «Тест Томаса»;
- 7) методи математичної обробки даних: рангова кореляція Спірмена.

ДОДАТОК В

Приклад виконання списку джерел інформації

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

а) Монографії, підручники або навчальні посібники одного, двох чи трьох авторів:

1. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах / Коломинский Я.Л. – Минск, 1976. – 211 с.
2. Бордовская Н.В. Педагогика: [учебник для вузов] / Н.В. Бордовская, А.А. Реан – СПб : Питер, 2000. – 299 с.
3. Бандурка А.М. Психология управления / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянская – Харьков : ООО “Фортуна-пресс”, 1998. – 464 с.

б) Монографії чи навчальні посібники чотирьох авторів:

4. Педагогіка управління: Навчальний посібник / Товажнянський Л.Л., Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Черваньова З.О. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2003. – 408 с.

в) Монографії чи навчальні посібники п'яти та більш авторів:

5. Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста / В.А. Шумілін, В.М. Бабаєв, В.І. Луговий та ін. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2003. – 400 с.

г) Роботи колективу авторів (п'ять і більше авторів):

6. Психология менеджмента // Власов П.К., Липницкий А.В., Лущикина И.М. и др.; под ред. Г.С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х.: Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.

д) Багатомні видання:

7. Теплов Б.М. Избранные труды: в 2 т. / Б.М. Теплов – М., 1985. – Т. 1.

е) Збірники наукових праць:

8. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : Зб. наук. праць – Вип. 6. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2004. – 412 с.

ж) Статті в наукових збірниках:

9. Костюк Г.С. Принцип развития в психологии / Костюк Г.С. // 36. наук. праць. Миколаївської філії Києво-Могилянської академії: Педагогіка. – Миколаїв. – 2001. – Т.13. – С. 163-166.

з) Статті в журналах:

10. Карпов Ю.В. Критерий интеллектуального развития детей / Карпов Ю.В., Талызина Н.Ф. // Вопросы психологии. – 1985. – №2. – С. 23-27.

і) Тези докладів:

11. Романовський О.Г., Пономарьов О.С. Особливості вузівської підготовки професійного керівника у політехнічному університеті // Матер. міжнар. конф. “Гуманізація вищої освіти та виховної роботи”. Харків: ХДПУ, 1998. – С. 8-9.

к) Дисертації:

12. Романовский А.Г. Теоретические и методические основы подготовки инженера в высшем учебном заведении к будущей управленческой деятельности: дис... доктора пед. наук: 13.00.04 / Романовский Александр Георгиевич – К., 2001. – 454 с.

л) Автореферати дисертацій:

13. Костюшко Ю.О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії у ситуації конфлікту: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю.О. Костюшко – Житомир, 2005. – 20 с.

м) Інші джерела:

14. Конституція України

15. Закон України “Про освіту”

16. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напрямку підготовки 0502 “Менеджмент” – К.: МОН України, 2001. – 23 с.

17. Проблеми підготовки фахівців у ХХІ сторіччі і новітні навчальні плани: Науково-методична конференція 29-30.01.2001 р.: Матеріали робочих груп. – Харків, 2001.

ДОДАТОК Г

Приклад оформлення рецензії

РЕЦЕНЗІЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

за темою “ Умови попередження та розв’язання конфліктів в організації”
магістра групи ІФ-16а спеціальності „Психологія”

Іванова Петра Івановича

Сучасний етап розвитку незалежної України характеризується постійними змінами, конфліктами, складними й суперечливими процесами, що торкаються різних сторін життя суспільства від політики та економіки до медицини та освіти.

Тема роботи відповідає завданню на виконання магістерської роботи та обраному профілю спеціальності претендента на отримання кваліфікації магістра. В магістерській роботі використовуються такі методи дослідження, як соціально-психологічний аналіз та описання, порівняння, системний підхід.

Дипломна робота присвячена удосконаленню системи управління організацією з метою розвитку умінь попередження та розв’язання конфліктів. В ній докладно проаналізовано сутність феномену “конфлікт” та роль означених умінь для реалізації управлінських функцій. Дипломний проект та його складові частини, пояснювальна записка, графічний матеріал, додатки, оформлені відповідно до вимог стандартів та нормативів, які висунуті для виконання випускної кваліфікаційної роботи магістра.

З урахуванням наведеного вище даний дипломний проект заслуговує відмінної оцінки, а його автор присвоєння кваліфікації психолога.

Доцент кафедри педагогіки та
психології управління
соціальними системами НТУ
«ХПІ»
Кандидат психологічних наук,
доцент

Петров Г.В.
Дата “ ___ ” _____ 2012р.

Навчальне видання
Методичні вказівки
до виконання дипломних робіт

для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та «магістр» зі
спеціальностей 7.8.03010201“Психологія”

Укладачі:

Романовський Олександр Георгійович

Підбуцька Ніна Вікторівна

Гура Тетяна Віталіївна

Бляєва Людмила Володимирівна

Воробйова Євгенія Вячеславівна

Відповідальний за випуск
Роботу до видання рекомендував

План 2012 р., п.77/ -

Підп. до друку .12 Формат 60 ×84 1/16. Папір офісний.

Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк.1,7. Обл.-вид. арк. 2,4

Наклад 50 прим. Зам. . Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ “ХП”.

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №116 від 10.07.2000 р.

61002, Харків, вул. Фрунзе, 21

Друкарня НТУ “ХП”. 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21